

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

Das verhältnismässig reiche Material ist besonders durch den reich verzierten "Thron" charakterisiert.

2/ versuchten wir die Frage des sog. nördlichen Eintrittes in die Niederlassung zu lösen. Sonde Nr. 46 lokalisierten wir auf das Plateau in der halben Länge des Rückens, der von der Nordecke des Plateaus in das Tal des Flusses Bečva abfällt. Das negative Ergebnis zeigte, dass sich die Fortifikation und der Eintritt, sofern sie hier existierten, näher zur Niederlassung befinden muss.

3/ Mit den Sonden Nr. 43 und 44 setzten wir in der Grabung der Siedlungsobjekte in der Nordecke der Niederlassung fort. Vor allem beendeten wir mit Sonde Nr. 44 die Grabung des Gräbchens Ž-1/75, den wir in einer Länge von 170 cm erfassten, so dass seine Gesamtlänge 460 cm beträgt. Damit wurde im vollen Ausmasse die These bestätigt, dass diese Gräbchen mit den Hüttenkonstruktionen zusammenhängen. In diesen war nämlich die Nordwand der Wohnbauten verankert, die im umgekehrten Falle bei Verschiebungen auf dem abfallenden Terrain beschädigt werden konnten. Das Gräbchen allein durchschnitten einen älteren Keller /Obj. 30 /, der in dem gewachsenen Felsliegenden eingetieft war. Seine Aufschüttung wurde zum Teil beseitigt und die Unterlage für das Gräbchen mit gestampftem Lehm gefestigt. In Sonde Nr. 43 erfassten wir den Gräbchenteil einer weiteren Hütte /Obj. 14 / und den Teil einer künstlichen Terrasse auf der eine weitere Hütte /Obj. 9 / mit Feuerstelle / Obj. 10 / errichtet war.

4/ Die Flächenabdeckung des mittleren und östlichen Sektors der Niederlassung setzte mit den Sonden Nr. 42 und Nr. 45 fort, durch die wir 18 Siedlungsobjekte erfassten. Von diesen können zwei als Getreidegruben interpretiert werden, drei waren grosse Lehmgruben, acht Keller und fünf kleinere Bau-Abfallgruben. Wir können sie in den ersten bis vierten /die Laborverarbeitung ist vorläufig nicht beendet /Siedlungshorizont der Niederlassung datieren. Von den Funden erweckt das Interesse die Kollektion keramischer Formen /besonders eine verzierte Dose - Topfdeckel /, ein Komplex von Steinwerkzeugen /Halbfabrikate; Finalprodukte, die nicht die Schneiden zu Ende geschliffen haben /; eine Feuersteinaxt /, eine Garnitur von Knochen- und Geweihindustrie, ein Zoidol, der grosse "Thron" und die Tonimitation eines scheibenförmigen Metallanhängers.

5/ Die stratigraphischen Verhältnisse beglaubigten wir auf der nordwestlichen Seite der Niederlassung im Raume den sog. "Dachslöcher". Absichtlich lokalisierten wir Sonde Nr. 47 derart, um der vorausgesetzten Fortifikation auszuweichen. Die festgestellten Lagerungsverhältnisse zeigten, dass sich hier eine bis 200 cm mächtige Anschwemmungsschichtenfolge befindet, angefüllt mit Tierknochen und Keramikbruchstücken. In Hangrichtung nimmt die Mächtigkeit der Schichtenfolge /120 cm / ab. Aus der Lagerung der Schichten geht jedoch hervor, dass sie tiefer am Hang auf irgendeinem Hindernis gestützt ist /Fortifikation ? /. Gleichzeitig erwies es sich, dass die Schichtenfolge ziemlich durch eine langdauernde intensive Tätigkeit von Füchsen und Dachsen /Erdlöcher / und in letzter Zeit auch von sog. "Amateursammlern" gestört ist.

KOSTROVÝ ŠŇŮROVÝ HROB Z KYJOVA - NĚTČIC

/okr. Hodonín /

Lubomír Š e b e l a , FF UJEP Brno

/Obr. 16 /

Při studiu materiálu moravské šňůrové kultury nalezl autor v depozitáři muzea v Kyjově inventář z kostrového hrobu, který nebyl doposud restaurován ani zpracován. Díky pochopení vedení kyjovského muzea a se svolením ředitelství Okresního muzea v Hodoníně mi byl k tomuto účelu inventář hrobu zapůjčen. Nádoby byly restaurovány v keramické laboratoři AÚ ČSAV Brno /1/.

Kostrový hrob byl objeven v trati "Stará Hora" panem Fr. Kůřilem dne 12.12.1955 při regulování vinohradu. Bližší nálezové okolnosti nejsou známy, je udána pouze hloubka hrobu 40 cm /2/.

Inventář hrobu tvoří džbán /1/, šňůrový pohár /2/, kamenná sekerka /3/, sekeromlat /4/, oboustranně retušovaná čepel /5/ a osteologický a antropologický materiál /6/.

1. Džbán z velké části doplněný sádrou /obr.16:1 /, jehož okraj je zaoblený. Hrdlo je prohnuté a jsou na něm stopy, které signalizují, že nádoba měla širší ucho. Těsně pod okrajem hrdla je zdoben třemi pásy vodorovných linií napodobenin otisků šňůry. Na maximální výduti je opět zdoben třemi pásy vodorovných linií, které shora lemují výzdobu, kterou tvoří motiv přesýpacích hodin. Veškerá tato výzdoba je provedena touž technikou jako na hrdle pod okrajem. V - 23,5 cm.

2. Šňůrový pohár /obr. 16:2 / značně doplněný sádrou, štlého tvaru, je na hrdle zdoben 14 řadami otisků šňůry. Tělo je kulovité, dno rovné. Barva povrchu je světlehnědá s černými skvrnami. Materiál je jemně hlinitý. V - 20,1 cm.

3. Kamenná sekerka jemně hlazená /obr. 16:3 / obdélníkového tvaru. Příčný průřez je těž obdélníkový. D - 8,1 cm.

4. Kamenný sekeromlat /obr. 16:5 / se symetrickým ostřím, tylní část je mírně zahrocená. Příčný průřez je mírně oválný. D - 14,8 cm.

5. Oboustranně retušovaná rohovcová čepel /obr. 16:4 / . D - 7,6 cm.

6. Osteologický materiál tvoří pozůstatky prasete domácího /*Sus scrofa forma domestica* / , psa domácího /*Caius lupus forma familiaris* / a antropologický materiál představuje úlomek lebeční kosti. /3 /.

Daný nálezy kultury se šňůrovou keramikou v daném regionu není zcela ojedinělým. Již dříve publikoval některé nálezy J. Ondráček /4 / . Všechny tyto nálezy plně dokazují, že i JV Morava byla osídlena lidem s moravskou šňůrovou keramikou.

P o z n á m k y :

- 1 Za restaurování celého inventáře děkuji dr. J. Ondráčkovi, vědeckému pracovníkovi AÚ Brno a L. Švestkové, pracovníci keramické laboratoře.
- 2 Bližší informace o nálezu jsou přejaty z inventární knihy uložené v muzeu v Kyjově.
- 3 Za určení osteologického materiálu děkuji dr. Kratochvílovi z AÚ ČSAV Brno.
- 4 J. Ondráček, PV 1972, 22 - 23, tab. 8.

Schnurkeramisches Skelettgrab aus Kyjov - Nětčice / Bez. H o d o n í n / . Beim Studium des Materiales der mährischen Schnurbandkeramik fand der Autor das Inventar eines Grabes, das nachträglich im AÚ Brno restauriert wurde. Den Fundkomplex bilden ein Krug, ein Becher, eine Steinaxt, ein Beil, eine beiderseitig retuschierte Klinge und osteologisches Material. Aufmerksamkeit verdient der Krug mit einer aussergewöhnlichen Verzierung. Der Fund ist in dieser Region nicht vereinzelt, bereits früher wurden einige Funde z. B. von J. Ondráček /4 / publiziert.

SÍDLIŠTNÍ JÁMA KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁRŮ U PUSTIMĚŘE

/okr. Vyškov /

Ivan Peškař, AÚ ČSAV Brno

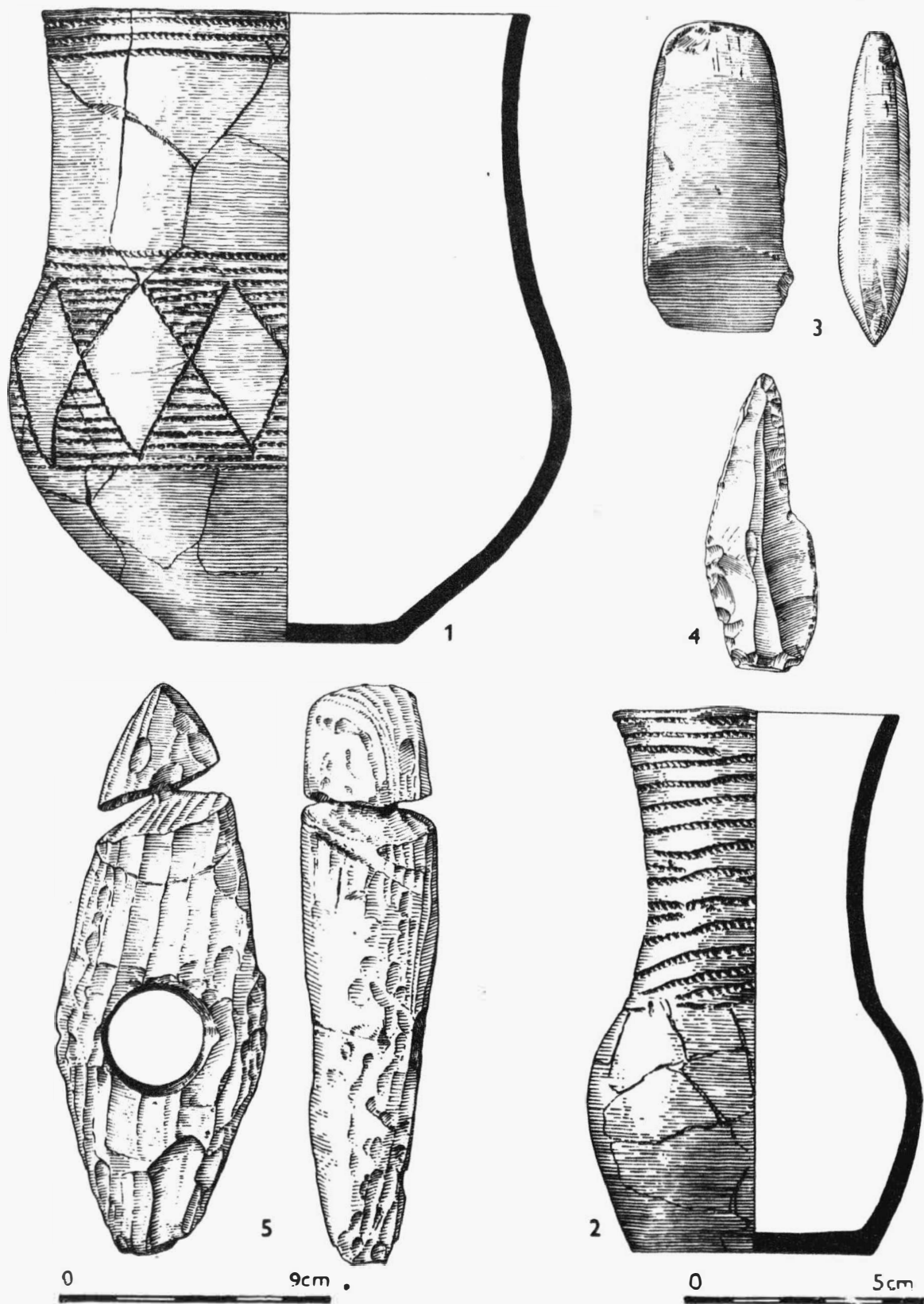
/Tab. 4 /

V roce 1976 byl rýhovacím strojem vyhlouben 1 m široký průkop pro vodovodní potrubí, kladené v blízkosti jižního okraje bývalých Pustiměřských Prus, jež jsou dnes částí obce Pustiměře. V trati "Nivky" ve vzdálenosti 124 m na západ od silnice z Vyskova do Prostějova byla proříznuta pravěká jáma, jejíž profil, nepravidelně kónicky se zužující k mísovité zaoblenému dnu ve hloubce 130 cm pod povrchem, se vyrýsoval v severní stěně průkopu. Po odstranění 35-40 cm mocné vrstvy tmavohnědé ornice se na úrovni žluté spráše objevila tmavá výplň jámy, z níž bezmála polovina byla odryta a zničena průkopem. Zachovalá část nasvědčovala tomu, že půdorys měl původně přibližně elipsovité tvar s delší, ve směru SV-JZ orientovanou osou asi 250 cm a kratší osou asi 160 cm dlouhou. Zásyp jámy nebyl homogenní. Pod nízkou, tvrdě ulehlou, hnědočerně zbarvenou splachovou vrstvičkou, navazující na ornici, se střídaly hlinité vrstvy, jednak hutnější, tmavošedé barvy, jednak kypřejší, světle hnědé, které překrývaly popelovité šedou sypkou vrstvou, vyplňující spodek jámy, na jejímž dně s načervenalými stopami slabého vypálení ležela červenohnědě propálená popelovitá vrstvička. Ve zvrstvené výplni byly rozptýleny kousky mazanice, dřevěné uhlíky, zvířecí kosti a střepy keramiky, prozrazující příslušnost ke kultuře zvoncovitých pohárů. Kromě zlomků z několika červených, na vnější straně různými vzory bohatě zdobených zvoncovitých pohárů, z nichž se podařilo rekonstruovat jednu celou nádobu a část druhého exempláře, se v obsahu jámy vyskytly také zbytky vejčitých hrnců s lalokovitými nebo masivními hranolovitými výčnělky u okraje, polokulovité mísy s vodorovně rozšířeným okrajem, menší kónické, mírně klenuté mísy s plochým okrajem, střepy nádob s plastickou prsty důlkovanou páskou nebo s reliéfně provedenými kroužky kolem vypouklého středověkého hrbolku a množství typologicky neurčitelných nezdobených keramických fragmentů.

Uvedená sídlištní jáma doplňuje řadu objektů kultury zvoncovitých pohárů z pustiměřského katastru. Z dřívějších objevů nutno na prvním místě připomenout kostrový hrob, zjištěný r. 1967 v zahradě domu č. 32 zhruba 350 m na SZ od místa nynějšího nálezu /Ondráček 1968, 23 / , a dále asi 1 km vzdálené birituální pohřebiště, zachycené v r. 1961 v blízkosti cihelny východně od obce /Ludikovský 1962, 47, 48 /.

L i t e r a t u r a :

K. Ludikovský, 1962 ; Pohřebiště zvoncovitých pohárů v Pustiměřských Prusích u Vyškova, PV 1961, 47, 48.

Obr. 16

Kyjov-Nětčice /okr. Hodonín / . Materiál z hrobu se šňůrovou keramikou. - Material aus einem Grab mit Schnurkeramik.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné